

KOSOVO SPECIALIST CHAMBERS
DHOMAT E SPECIALIZUARA TË KOSOVËS
SPECIJALIZOVANA VEĆA KOSOVA

Predmet: KSC-BC-2020-05
Tužilac protiv Saljiha Mustafe

Rešava: **Pretresni panel I**
sudija Mapi Felt-Folja, predsedavajući sudija
sudija Roland Dekers
sudija Žilber Biti
sudija Vladimir Mikula, rezervni sudija

Sekretar: Fidelma Donlon

Datum: 31. avgust 2022.

Jezik: engleski

Stepen tajnosti: javno

Javna redigovana verzija
odluke o dnevnom redu sednice za iznošenje završnih reči
i povezanim pitanjima

Prima:

Specijalizovani tužilac
Džek Smit

Branilac optuženog
Julijus von Bone

Zastupnik žrtava
Ani Pjus

PRETRESNI PANEL I (u daljem tekstu: panel) donosi odluku o dnevnom redu sednice za iznošenje završnih reči i povezanim pitanjima.

I. TOK POSTUPKA

1. Dana 20. juna 2022, panel je doneo „Odluku o završetku dokaznog postupka i povezanim pitanjima“, kojom je, između ostalog: (i) zakazao sednicu za iznošenje završnih reči za 13-15. septembar 2022, i 16. septembar 2022, kao rezervni dan, u trajanju od po 5,5 sati po danu,¹ i (ii) naložio odbrani g. Saljiha Mustafe (u daljem tekstu: odbrana, odnosno optuženi), Specijalizovanom tužilaštvu (u daljem tekstu: tužilaštvo) i zastupniku žrtava da do 23. avgusta 2022. podnesu izjašnjenja o proceni vremena koje im je potrebno za završne reči, s posebno naznačenim trajanjem segmenata o pitanjima krivice ili nevinosti optuženog, odmeravanju kazne i reparaciji (ovo poslednje pitanje odnosi se samo na odbranu i zastupnika žrtava).²

2. Dana 23. avgusta 2022, strane u postupku i zastupnik žrtava podneli su tražena izjašnjenja.³

II. IZNETA ARGUMENTACIJA

3. Tužilaštvo procenjuje da će mu za izvođenje završne reči biti potreban jedan dan (5,5 sati), od kojih će 4,5 sata biti posvećeno pitanju krivice ili nevinosti optuženog, a

¹ Četiri sednice dnevno, sa sledećim rasporedom: 09:30-11:00; 11:30-13:00; 14:30-16:00; 16:30-17:30.

² KSC-BC-2020-05, F00439, Pretresni panel I, *Odluka o završetku dokaznog postupka i povezanim pitanjima*, 20. jun 2022, javno, stav 22,25.

³ KSC-BC-2020-05, F00464, odbrana, *Izjašnjenje odbrane o završnoj reči* (u daljem tekstu: izjašnjenje odbrane), 23. avgust 2022, javno; F00465, specijalizovani tužilac, *Izjašnjenje tužilaštva o proceni vremena koje mu je potrebno za iznošenje završne reči* (u daljem tekstu: izjašnjenje tužilaštva), 23. avgust 2022, javno; F00466, zastupnik žrtava, *Izjašnjenje zastupnika žrtava o proceni vremena koje mu je potrebno za iznošenje završne reči* (u daljem tekstu: izjašnjenje zastupnika žrtava), 23. avgust 2022, javno.

jedan sat odmeravanju kazne.⁴ Tužilaštvo zadržava pravo da odgovori na argumente koje odbrana bude iznela u svojoj završnoj reči.⁵

4. Zastupnik žrtava procenjuje da njena završna reč neće trajati duže od dva sata, pri čemu će jedan sat biti posvećen pitanju krivice ili nevinosti optuženog i odmeravanju kazne, a jedan sat pitanju reparacije.⁶ Zastupnik žrtava takođe navodi da će joj nakon završne reči tužilaštva biti potrebno oko 60 minuta da preradi nacrt svoje završne reči da bi se izbeglo nepotrebno ponavljanje.⁷

5. Odbrana procenjuje da će joj za iznošenje završne reči biti potreban jedan dan (5,5 sati), pri čemu će 4,5 sata biti posvećeno pitanju krivice ili nevinosti optuženog i odmeravanju kazne, a jedan sat pitanjima reparacije.⁸ Odbrana navodi da optuženi neće iskoristiti svoje pravo da uzme reč kao poslednji, prema pravilu 135(4) Pravilnika o postupku i dokazima pred Specijalizovanim većima Kosova (u daljem tekstu: Pravilnik).⁹

III. MERODAVNO PRAVO

6. Panel upućuje na član 40(2) Zakona br. 05/L 053 o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu i na pravilo 9(5) i 135 Pravilnika.

IV. ANALIZA

A. DNEVNI RED

7. Uzimajući u obzir izjašnjenja strana u postupku i zastupnika žrtava, panel utvrđuje sledeći dnevni red sednice za iznošenje završnih reči, koji se po potrebi može

⁴ Podnesak tužilaštva, stavovi 1-2.

⁵ Podnesak tužilaštva, stav 3.

⁶ Izjašnjenje zastupnika žrtava, stavovi 2, 4.

⁷ Izjašnjenje zastupnika žrtava, stavovi 3.

⁸ Izjašnjenje odbrane, stav 2.

⁹ Izjašnjenje odbrane, stav 3.

menjati tokom sednice odlukom panela, bilo *proprio motu* ili na zahtev jedne od strana u postupku ili zastupnika žrtava:

- a. 13. septembar 2022: Završna reč tužilaštva (5,5 sati; od toga, 4,5 sata o krivici ili nevinosti optuženog, i jedan sat o odmeravanju kazne);
- b. 14. septembar 2022:
 - i. završna reč zastupnika žrtava o krivici ili nevinosti optuženog i o odmeravanju kazne (1 sat);
 - ii. završna reč odbrane o krivici ili nevinosti optuženog i o odmeravanju kazne (4,5 sata);
- c. 15. septembar 2022:
 - i. odgovori tužilaštva (45 minuta) i zastupnika žrtava (45 minuta) na argumente odbrane u vezi sa krivicom ili nevinošću optuženog i sa odmeravanjem kazne;
 - ii. komentari odbrane na odgovore tužilaštva i zastupnika žrtava (45 minuta);
 - iii. pitanja panela, opciono (1 sat);
 - iv. završna reč zastupnika žrtava o reparacijama (1 sat);
 - v. završna reč odbrane o reparacijama (1 sat);
- d. 16. septembar 2022. (isključivo po potrebi; zastupnik žrtava i odbrana moraju biti spremni da preduzmu ove procesne radnje 15. septembra ukoliko za to bude vremena):
 - i. odgovor zastupnika žrtava o reparacijama (45 minuta);
 - ii. komentari odbrane na odgovor zastupnika žrtava o reparacijama (45 minuta);

- iii. pitanja panela, opciono (1 sat), i
- iv. završetak pretresa.

B. PITANJA I UPUTSTVA

8. Da bi obezbedio uvid u potpune informacije koje su potrebne za donošenje odluke u vezi sa optužbama, panel traži izjašnjenja i dodatna pojašnjenja o nekim pitanjima relevantnim za ovaj predmet, što ne isključuje da će tokom sednice stranama u postupku i zastupniku žrtava postaviti i dodatna pitanja. Izjašnjenja koja panel traži ne prejudiciraju zaključke koji će biti doneti u presudi. Iako su neka pitanja prvenstveno upućena nekoj od strana u postupku ili zastupniku žrtava, to ne sprečava suprotnu stranu odnosno zastupnika žrtava da se o njima izjasne.

9. Kada se budu izjašnjavali o pitanjima navedenim niže u tekstu, strane u postupku i zastupnik žrtava mogu se osloniti na dokaze koji su na raspolaganju panelu za većanje o presudi, uključujući i fotografije.

1. Proizvoljno lišavanje slobode (tačka 1); pitanje za tužilaštvo

10. Koji su konkretni objekti na lokaciji koju tužilaštvo zove „imanje u Zlašu“¹⁰ korišćeni za pritvor, ispitivanje i/ili zlostavljanje lica tokom inkriminisanog perioda?

2. Odmeravanje kazne, u slučaju osude; pitanja za strane u postupku i zastupnika žrtava

11. Prvo pitanje: Prema članu 44(2)(b) Zakona, ukoliko su za krivično delo predviđeno kosovskim zakonom naknadno propisane blaže kazne, da li su one obavezujuće za panel? Ili, da li formulacija „uzimaju u obzir“ u stavu (2) člana 44

¹⁰ KSC-BC-2020-05, F00459/COR/A01, specijalizovani tužilac, *Ispravljena verzija završnog podneska tužilaštva u skladu s pravilom 134(b)* (u daljem tekstu: završni podnesak tužilaštva), 22. jul 2022, poverljivo, stav 22 i dokazi na koje poziva na str. 12-13 u završnom podnesku tužilaštva.

Zakona znači da panelu taj naknadno propisan raspon kazni samo treba da služi kao orijentir?

12. Drugo pitanje: U članu 44(2)(b) Zakona pominju se naknadno propisane blaže kazne za 'krivično delo' predviđeno kosovskim zakonom. Ukoliko 'krivično delo' za koje je optuženi oglašen krivim nije predviđeno kosovskim zakonom već međunarodnim običajnim pravom, pa eventualne blaže kazne naknadno propisane kosovskim zakonima nisu relevantne, da li panel treba da razmotri neki drugi korpus merodavnog prava, i koji, kako bi utvrdio da li za to krivično delo postoje i blaže kazne, naknadno propisane?

13. Treće pitanje: Na osnovu člana 44(2)(c) Zakona, u kojim bi se slučajevima „primena stava 2(a) i (b) [člana 44 Zakona] negativno odrazila na kažnjavanje za bilo koje delo ili propust koji je inkriminisan prema opštim pravnim načelima koja priznaju civilizovani narodi“?

14. Pitanje 4: Ako je panel u obavezi da postupa u skladu sa članom 44(2)(b) Zakona, da li je primenjiv član 38 Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije iz 1976. (u daljem tekstu: KZ SFRJ), i ako jeste, koji su stavovi tog člana merodavni?

3. Moguće reparacije; uputstva za zastupnika žrtava

15. Panel konstatuje da je zastupnik žrtava naveo sledeće kategorije štete koje se mogu odnositi na žrtve u ovom predmetu: (i) telesna šteta ili duševni bol; (ii) propuštene prilike (za zaposlenje, obrazovanje, socijalnu pomoć); (iii) materijalna šteta i gubitak prihoda, uključujući potencijal za ostvarivanje prihoda, i (iv) moralna

šteta.¹¹ Međutim, panel napominje da se u članu 22(1) Zakona navode tri vrste štete: telesna, duševna i materijalna.¹²

16. Prvo pitanje: Kada je reč o [BRISANO], za koju vrstu/vrste štete (telesnu, duševnu ili materijalnu) zastupnik žrtava traži reparacije? Zastupniku žrtava se nalaže da preformuliše zahteve za reparacije za svaku žrtvu prema tri navedene vrste štete.

17. Panel dalje konstatuje da zastupnik žrtava traži da se žrtvama na ime reparacija dodeli odšteta i predlaže koji bi bili *minimalni* iznosi, ali ne precizira vrstu štete na koju se oni tačno odnose.¹³

18. Drugo pitanje: Da bi pomogao panelu da utvrdi razmere štete, gubitka ili povreda koje su žrtve pretrpele (član 22(7) Zakona),¹⁴ koje novčane iznose treba, prema vrsti nanete štete (telesna, duševna i materijalna), dodeliti [BRISANO] kao odštetu? Zastupniku žrtava se nalaže da za svaku žrtvu precizira vrstu štete i novčani iznos koji treba dodeliti ukoliko optuženi bude oglašen krivim.

¹¹ KSC-BC-2020-05, F00444/COR, zastupnik žrtava, *Ispravljena verzija preciziranog i objedinjenog zahteva za reparacije*, 4. jul 2022. (datum izvorne verzije je 30. jun 2022), strogo poverljivo (u daljem tekstu: zahtev zastupnika žrtava za reparacije), stav 8. V. takođe zahtev zastupnika žrtava za reparacije, stavovi 58-59.

¹² V. takođe, KSC-BC-2020-05, F00105, sudija za prethodni postupak, *Druga odluka o učešću žrtava* (u daljem tekstu: druga odluka o učešću žrtava), 30. april 2021, poverljivo, stavovi 34-35, u kojoj je sudija za prethodni postupak definisao tri vrste štete (javna redigovana verzija zavedena je istog dana, F00105/RED). Panel pojašnjava da duševna šteta obuhvata psihičku traumu i moralnu štetu (druga odluka o učešću žrtava, stav 35. V. takođe, MKS, *The Prosecutor v. Bosco Ntaganda*, ICC-01/04-02/06-2659, Trial Chamber VI, Reparations Order, 8. mart 2021, gde se upućuje na MKS, *The Prosecutor v. Germain Katanga*, ICC-01/04-01/07-3728-tENG, Trial Chamber II, *Order for Reparations pursuant to Article 75 of the Statute*, 24. mart 2017, stav 57, fusnota 103).

¹³ [BRISANO] (v. Zahtev zastupnika žrtava za reparacije, stav 37-38; KSC-BC-2020-05, F00440/A01, zastupnik žrtava, *Prilog 1 uz podnesak zastupnika žrtava sa izveštajem o ekonomskom gubitku*, 23. jul 2022, poverljivo [izveštaj o ekonomskom gubitku]). [BRISANO] (zahtev zastupnika žrtava za reparacije, stav 43, kurziv dodat). [BRISANO] (zahtev zastupnika žrtava za reparacije, stav 48) [BRISANO] (zahtev zastupnika žrtava za reparacije, stav 57, 59).

¹⁴ S tim u vezi, v. MKS, *The Prosecutor v. Bosco Ntaganda*, ICC-01/04-02/06-2659, Trial Chamber VI, Reparations Order, 8. mart 2021, stav 96-98 i citirane izvore.

19. Panel konstatuje da je zastupnik žrtava predložila da panel „nematerijalnu štetu“ oceni po principu pravičnosti, uzimajući u obzir standarde nacionalnog i međunarodnog prava.¹⁵ Iako ima u vidu da su neke vrste štete merljive u novcu, dok je za druge teško napraviti preciznu računicu, panel nalaže zastupniku žrtava da i za ove druge navede novčane iznose koje žrtve smatraju adekvatnom kompenzacijom za pretrpljenu štetu.

20. Panel nalaže zastupniku žrtava da tražene informacije, kako je navedeno u stavovima 16-19 gore u tekstu, dostavi u pisanoj formi, umesto ili zajedno sa završnim izlaganjem, najkasnije u **sredu, 7. septembra 2022.** Pored toga, panel nalaže odbrani da, ukoliko želi, svoje stavove dostavi u pisanoj formi, do **ponedeljka, 12. septembra 2022, u podne.**

V. DISPOZITIV

21. Iz navedenih razloga, panel

- a. **UTVRĐUJE** dnevni red sednice za izlaganje završnih reči, preciziran u stavu 7, i
- b. **NALAŽE** stranama u postupku i zastupniku žrtava da dostave podneske u skladu sa navedenim u stavovima 7-20.

/potpis na originalu/

**Sudija Mapi Felt-Folja,
predsedavajući sudija**

¹⁵ KSC-BC-2020-05, Transkript, 21. mart 2022, javno, str. 2544 red 23, do str. 2545 red 5. V. takođe, zahtev zastupnika žrtava za reparacije, stav 8, 14-23, 51-55.

/potpis na originalu/

Sudija Žilber Biti

/potpis na originalu/

Sudija Roland Dekers

Sreda, 31. avgust 2022.

Hag, Holandija